

به ناوی خودای به خشندهو میهره بان

به ناوی گه نه وه

په رله مانی کوردستان - عیراق

پشت به حوکمی بر گهی (۱) له ماددهی (۵۶) ی یاسای ژماره (۱) ی سالی ۱۹۹۲ ی هموار کراوو، له سهرا داوی ژماره ی یاسایی نه ندامانی په رله مان، په رله مانی کوردستان - عیراق له دانیشتی ئاسایی ژماره (۲۱) ی رۆژی ۲۰۱۲/۶/۴ برپاری ده رچواندنی ئەم یاسایه ی دا:

یاسای ژماره (۲) ی سالی ۲۰۱۲ یاسای لیپوردنی گشتی له هه ریمی کوردستان - عیراق

ماددهی یه گهم:

لیپوردنی گشتی حوکمدراوان (به نندی و ده سته سهرا - النزلاء و المودعون) ده گریته وه به گویره ی ئەو حوکمانه ی له م یاسادا هاتوون.

ماددهی دووم:

سزای ئەوانه ی حوکمی له سیداره دان دراوان له و کیشانه ی ناشته وایی له نیوان لایه نه کانیاندا ده کری بۆ سزای هه تا هه تایی که م ده کریته وه و ماوه ی گرتن و حوکمی پیشوویان به و مهرجه ی ناشته واییه که له بهرده م ئەو لیژنه یه چه سپا بیته که به پیی ئەم یاسایه پیک هاتوو له ماوه یه کدا که له (چوار مانگ) له رۆژی جیبه جی کردنی ئەم یاسایه و تیپه ر نه کات.

ماددهی سییه م:

یه گهم: لیپوردنی گشتی هه موو حوکمدراوان ده گریته وه به ند کراو و گیراوه کان له فه رمانگه کانی چاکسازی کۆمه لایه تی له هه ری مدا له و ماوه یه ی که ماویانه له حوکمه که یاندا که له لایه ن دادگا کانی هه ری مده وه ده ره قیان ده رچوو له و کیشانه ی ناشته وایی کراوه یان ده کریته له نیوان لایه نه کان له بهرده م لیژنه ی پیک هیتراو و له ماوه یه کدا که له (چوار مانگ) له رۆژی کار کردن به م یاسایه تیپه ر نه کات و ده سته جی نازاد ده کرین.

دوووم: ماوه ی سزای حوکمدراو بۆ به نندی و ده سته سهرا (النزلاء و المودعین) له فه رمانگه کانی چاکسازی کۆمه لایه تی له هه ری مدا به ریژه ی (۲۰٪) که م ده کریته وه له و ماوه یه ی که له سزا ئەسلیه که دا هاتوو ، که له لایه ن دادگا کانی هه ری مده وه ده ره قیان ده رچوو له و کیشانه ی ناشته وایی نه کراوه له نیوان لایه نه کان و ئەو ماوه یه ی که که میش کراوه ته وه وه ک ماوه ی به سه رچوو له فه رمانگه کانی چاکسازی کۆمه لایه تی بۆ مه به ستی نازاد کردنی مه رجدار هه ژمار ده کریته ، به ده ر له ئەنجام ده رانی ئەو تاوانانه ی له مادده ی شه شه می ئەم یاسایه دا هاتوو.

ماددهی چوارهم:

ریکاری یاسایی به شیوهی یه کجاره کی له و کیشانه دا راده گیریت که له ژیر لیکۆلینه و دان یان له دادگاییکردندان له هه موو ئه و تاوانانهی که بهر له رۆژی ده رچوونی ئه م یاسایه وه رپویان داوه (جگه له تاوانباره هه لاتوووه کان و ئه و تاوانانهی له حوکمه کانی به ده ر بیته) ئه گه ر ناشته وایی له نیوان لایه نه کان له بهرده م لیژنه ی پیک هینراو له ماوه یه کدا کرابیته که له (چوار مانگ) له رۆژی کار کردن به م یاسایه وه تپه ر نه کات.

ماددهی پینجه م:

لیبوردنی گشتی ئه وانه ده گرته وه که به تاوانی سه رپینچی کردن گیراون و ریکاری یاسایش ده رهق به تۆمه تبارانی راده گیریت.

ماددهی شه شه م:

سوود مه ند نابن له حوکمه کانی ئه م یاسایه ئه و به ند و ده سته سه رانه ی (النزلا و المودعون) که سوودیان له حوکمه کانی یاسای ژماره (٤) ی سالی ٢٠٠٧ یاسای لیبوردنی گشتی وه رگرتوووه یا هه ر یاساو برپاریک که پیش ئه و ده رچوووه، هه روه ها برپاره کانی لیبوردنی تایهت که له سه رۆکی هه ریمه وه ده رچوووه و ئه نجام ده رانی ئه م تاوانانه:

یه که م: ئه و تاوانانه ی له یاسای پاراستنی بیانیان و ئه وانه ی کار ده که ن له گه ل ریکخراوه کانی نه ته وه یه کگرتوووه کان و ریکخراوه کانی مرویی له هه ریمی کوردستان ژماره (٦) ی سالی ١٩٩٢ و یاسای سزادانی حیازه و دروست کردن و به کار هینانی ته قه مه نی ژماره (٨) ی سالی ١٩٩٢ و یاسای به رهنگار بوونه وه ی تیرۆر ژماره (٣) ی سالی ٢٠٠٦ ی هه موار کراودا، هاتوون.

دووهم: ئه و تاوانانه ی گریدراو به ئاسایشی ناوخۆ و ده ره وه ی هه رییم.

سیه م: بازرگانی کردن به هۆشبه ره کان.

چوارهم: بازرگانی کردن به داو و ده رمان و خۆراکی تیکچوو

پینجه م: به رتیل و دزینی سامانی گشتی.

شه شه م: ته زویر کردنی دراو و کاغه زی پاره و بانکه نۆت.

حه وته م: زینای مه حره م.

هه شته م: ده ستریزی سیکس و نیربازی و هه تکردنی نامووس .

نۆیه م: تاوانی کوشتن به بیانوی ئابروو سپینه وه.

ماددهی حهوقهم:

ئەو حوکمدراوانەى حوکمی غیایییان دەرھەق دەرچووہ ئەگەر لە ماوەی (چوار مانگ) لە رۆژی دەرچوونی ئەم یاسایەوہ خۆیان رادەست دا سوود لە حوکمەکانی ئەم یاسایە وەر دەگرن، بەدەر لە ئەنجامدەرانى ئەو تاوانانەى کە لە ماددەى شەشەمى ئەم یاسایەدا هاتووە.

ماددهی ههشتەم:

یەكەم: بە مەبەستی جێبەجێ کردنى حوکمەکانى ئەم یاسایە لیژنەىك یان زیاتر لە هەر ناوچەىەكى تێهەلچوونەوہ لە هەریمدا بە سەرۆکایەتیی دادوهرێك کە پلەکەى لە پلەى دووہم کەمتر نەبێت و ئەندامیەتیی هەر یەك لە نوێنەرى وەزارەتەکانى داد و ناوخوا و کار و کاروبارى کۆمەلایەتى و سەرۆکایەتیی داواکاری گشتی پێك دێت و، هەر لایەنیکیش نوێنەرانى خۆى کاندید دەکات بۆ جێبەجێ کردنى حوکمەکانى ئەم یاسایە.

دووہم: برپارەکانى کە بەپێى ئەم یاسایە لە لیژنەکەوہ دەر دەچن قابیلی تانەلێدان بە شیۆهى پێداچوونەوہ (تەمبیز) لە لای دادگای پێداچوونەوہ (تەمبیز)ى هەریمدا لە لایەن ئەندامى داواکاری گشتی یان لە لایەن خەلکانى پەيوەندیدارەوہ (زەرەرمەند)ەوہ لە ماوەى (سى) رۆژدا لە رۆژی دەرچوونییەوہ، ئەو برپارەى لە لایەن دادگای تەمبیزشەوہ دەر دەچێت یە کلاکەرەوہ دەبێت.

سێهەم: دەبێ لیژنەکانى تاییهتەند بە جێبەجێ کردنى حوکمەکانى ئەم یاسایە ماوەى (حجز) کردنى ئەم کەسانەى کە ئەم یاسایە دەیانگرێتەوہ ئەژماربکات.

چوارەم: دەبێ لیژنە کارەکانى خۆى لە ماوەى چوار مانگدا لە رۆژی دەست پى کردن بە کارەکانییەوہ تەواو بکات، بە تەواو بوونیشى لیژنەکە بە هەلۆهشاوہ دادەندریت.

ماددهی نۆیەم:

یەكەم: پێویستە لەسەر سەرۆکایەتیی دادگای پێداچوونەوہ (التمییز) و دادگاکانى تێهەلچوون (الاستئناف) و دادگاکانى تاوانەکان (الجنايات) لە هەریمى کوردستان راستەوخۆ حوکمەکانى ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن لەسەر ئەو کێشانەى کە بۆ لى وردبوونەوہى پێداچوونەوہ (تمبیز) ئاراستەیان کراون.

دووہم: لەسەر دادگاکانى تاییهتەند بەو کێشانەى کە ئاراستەیان کراوہ بۆ دادگایى کردن، راستەوخۆ حوکمەکانى ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددهی دەیەم:

حوکمەکانى ئەم یاسایە ئەو کێشە و رووداوانەش دەگرێتەوہ کە پێش رۆژی دەرچوونی ئەم یاسایە روویانداوہ.

ماددهی یازدهم:

دهبی ئەنجومهنی دادوهری له ههرێمدا رێنمایی پێویست بۆ ئاسان جێبهجێ کردنی حوکمهکانی ئەم یاسایه له ماوهیه کدا دهربکات که له (حهوت رۆژ) له رۆژی کار پێ کردنییهوه تێپهڕ نهکات.

ماددهی دوازدهم:

دهبی ئەنجومهنی وهزیرانی و لایهنانی پهیوهندیدار حوکمهکانی ئەم یاسایه جێبهجێ بکهن.

ماددهی سێزدهم:

ئەم یاسایه له رۆژی بلاو کردنهوهی له رۆژنامهی فهرمی (وهقایی کوردستان) جێبهجێ دهکریت.

د. ارسلان بایز اسماعیل

سه‌رۆکی په‌رله‌مانی کوردستان - عێراق

هۆی ده‌رچوونی

له‌به‌ر ئەوهی ئامانجی سه‌ره‌کی له‌ سزادان چاك کردنی تاوانکاره بۆ ئەوهی هه‌لبه‌خسی بۆ ئەوانه‌ی لاینداوه و هه‌ندی تاوانیان ئەنجامداوه تا بۆ ناو کۆمه‌ل بگه‌رینه‌وه و تێکه‌ل به‌ ژيانی کۆمه‌لایه‌تی بن و بۆ ئەوه‌ش گیانی ناشته‌واپی و لیبۆرده‌یی به‌ لیخۆشبون بلاو بیته‌وه یان سزاکه‌ی سووک بکریت یان رێکاری یاسایی ده‌ره‌ق رابگیریت به‌هۆی ئەوهی ئەو تاوانانه‌ی ئەنجامی داون به‌ر لیبۆردن ده‌که‌ون، ئەم یاسایه‌ ده‌رچوینرا.

تێبینی: ئەم یاسایه‌ به‌رپاری ژماره (13) ی سالی ٢٠١٢ له‌لایه‌ن سه‌رۆکی هه‌رێمی کوردستانه‌وه په‌سه‌ند کرا.